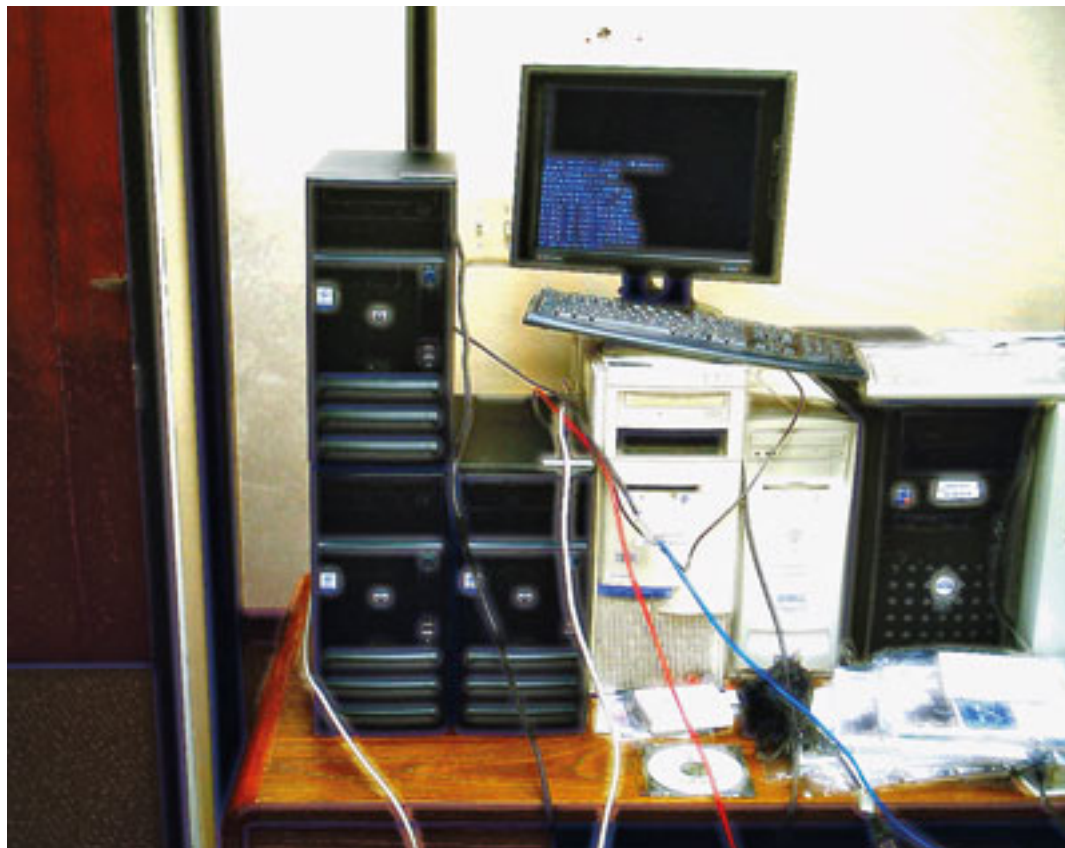

Trives vi som selvstendig praktiserende psykologer?

Anders Johan Thorbjørnsen

Hjertesukket fra Anne Skard om manglende respons har åpenbart gått hjem hos flere av Tidsskriftets lesere, også hos Anders Johan Thorbjørnsen. Selv savner han tilbakemelding og anerkjennelse fra sine formelt overordnede.

DATATRØBBEL: Et betydelig antall av de mest erfarne terapeutene fremskynder avslutningen av sitt driftstilskudd, delvis på grunn av elektronisk rapportering, det vil si et kontorteknisk krav! Er ikke dette en skandale? spør Anders Johan Thorbjørnsen.

Foto: Flickr.com

DEBATT: RESPONS

I juninummeret oppfordret Anne Skard psykologene til å være mer rause med tilbakemelding – også overfor hverandre. Nytingnes fulgte opp i augustnummeret, og Thorbjørnsen lar seg inspirere til videre refleksjoner om temaet

I juninummeret av Tidsskriftet undrer Anne Skard seg over fraværet av respons fra kolleger på kronikker og artikler hun har skrevet, og lurer på hva årsaken til dette fraværet kan være. Dette treffer meg som en av de ikke-responderende. Jeg blir et svar skyldig, som jeg her skal prøve å formulere.

Jeg har nok lest det meste av det hun har skrevet, og til og med vært enig! Spesielt har jeg satt pris på hvordan hun ut fra sitt eget ståsted har formulert sentrale problemstillinger knyttet til en økende

forverring av de formelle ramme- og arbeidsbetingelsene, både for selvstendig praktiserende og i psykiatrien, for oss som først og fremst er opptatt av å gjøre et arbeid for klientene.

Men jeg har ikke sagt eller skrevet noe.

I februarnummeret sto to av de, etter min mening, viktigste artiklene på år og dag i Tidsskriftet. De understreker helt grunnleggende prinsipper for utøvelsen av psykoterapifaget. Jeg sikter selvfølgelig til Hanne Weie Oddli og Peder Kjøs sin artikkel «7 løgner om psykoterapi» og Ole Jacob Madsens artikkel «Psykologi, samfunn og etikk». Jeg bifaller hvert ord disse forfatterne skriver.

Disse artiklene ble etterfulgt av andre etter min mening gode og viktige artikler, for eksempel Marit Borgs artikkel «Behandlingsprosesser slik de leves i hverdagslivet», «Lavterskel på tilbud – psykoanalysens korrektiv» av Per Are Løkke og sist, men ikke minst, Arne Olav L. Hagebergs skråblikk på «Robotlogikk».

Men jeg har ikke skrevet noe ... før nå.

På defensiven

Ved å anvende den introspektive metode kommer jeg til at årsaken til min taushet er at jeg, i mange år, som psykoanalytisk/psykodynamisk orientert psykoterapeut, har følt meg så til de grader på defensiven. Overfor hvem? Jo, overfor dem som jeg med et samlebegrep vil kalle mine formelt overordnede. Først og fremst politikere, Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet og Helseforetaket. Av disse er Helseforetaket det viktigste, fordi de forvalter driftstilskuddet, en viktig del av vår inntekt.

Min historie med helseforetaket er ingen solskinnshistorie. I ti år drev jeg min heltidspraksis med bare 20 prosent driftstilskudd. Jeg søkte om utvidelse en rekke ganger i disse årene. Riktignok var det ikke utlyst noen ledig hjemmel, men jeg trodde at det skulle gå an å etablere en dialog, at det kunne utvises skjønn siden jeg var psykologspesialist og hadde en praksis med venteliste som viste behovet for tjenesten i befolkningen. I denne prosessen tok jeg også kontakt med Puls-redaksjonen i NRK, som faktisk laget et innslag om psykologer og driftstilskudd, der jeg lot meg intervju om min situasjon. Redaksjonen tok kontakt med Psykologforeningen, som deltok støttende i innslaget.

Men ingenting av dette førte frem. Det var ikke mulig å etablere en dialog med Helseforetaket. Noen ganger fikk jeg ikke engang svar, og når jeg fikk svar, var det i form av et avslag. En ting er de økonomiske konsekvensene av slike avslag, en annen og like viktig del er den mangelen på anerkjennelse som ligger i avslaget. Som Anne Skard understreker og minner om, er vi alle avhengige av respons og bekreftelse. En avslått søknad er en negativ bekreftelse. En av mine formelt overordnede anerkjente meg ikke.

For hvert avslag følte jeg meg mer og mer på defensiven. Når jeg er defensiv, blir jeg redd. Når jeg er redd, finner jeg det tryggest å tie. Det som holder meg oppe, er kona mi, ungene, venner, fag- og skjønnlitteratur, Debussy, Beethoven og tilfredsstillelsen ved selve arbeidet jeg utfører, idet jeg erfarer at klientene har nytte av å få komme til orde uten at jeg maser med noe. Jeg arbeider i det stille, og håper på å få være i fred. Bene vixit, qui bene latuit.

Elektroniske pasientarkiv

Men fikk jeg være i fred med mitt arbeid? Nei da. Snart kom kravet om å etablere et elektronisk pasientadministrativt system. Jeg forsøkte å bli fritatt fra dette gjennom en søknad til Helseforetaket og formulerte det jeg kalte «ressursutnyttelsesargumentet», der jeg understreket at det å være selvstendig praktiserende psykologspesialist forutsetter en lang og kostbar utdanning og spesialisering som leder til en eksklusiv kompetanse; å behandle mennesker med psykiske lidelser psykoterapeutisk. Jeg skrev

at arbeidet var givende, men også krevende. Jeg insisterte på å få bruke arbeidstiden til det jeg er utdannet til. Profesjonell tidsbruk utover dette ville jeg bruke til studier i eget fag og ikke i elektronisk databehandling. Med dette forsøkte jeg også å slå noen sprekker i tvangsnervosen som opphøyet, rådende ideologi, ved å si at det viktigste er hva vi kan gjøre for klienten, ikke hva vi skriver om ham, eller om vi skriver om ham med penn eller på data. Det er ikke noe gode, verken for klienten eller terapeuten, at terapeuten bebyrdes med bokføringsmessige overdrivelser. Ble søknaden imøtekommet? Nei, nytt avslag. For å berge driftstilskuddet måtte jeg installere nevnte system. Til alt hell har jeg datakyndige venner.

I denne sammenhengen konstaterer jeg hva dette kravet om et elektronisk pasientsystem har ført til, senest referert i det nylig utsendte Takstrundskrivet (s. 4): «I tiden frem til april 2010 (som er fristen, hvis man ikke installerer et elektronisk system, min anmerkning) er det et betydelig antall avtalespesialister som avslutter sitt driftstilskudd. Delvis er dette fremskyndet av kravet om å levere elektronisk statistiske data. Den altoverveiende delen av de som nå avslutter sitt driftstilskudd, vil være over 67 år. Noen vil være i aldersgruppen 60–67 år, og et par under 60 år». Er ikke dette en skandale? Et betydelig antall av de mest erfarne terapeutene, seniorterapeutene, fremskynder avslutningen av sitt driftstilskudd, delvis på grunn av elektronisk rapportering, det vil si et kontorteknisk krav! På hvilken måte er dette en gevinst for rekken av ventende klienter? Kunne ikke de av oss som ikke er født inn i dataalderen, de fra for eksempel 55 år og oppover, blitt fritatt fra elektronisk rapportering, slik at deres kompetanse ikke gikk tapt for allmennheten?

Å skrive sykemeldinger

Og nye forstyrrelser venter. Først ut er retten til å skrive sykemeldinger. Heldigvis bor jeg ikke i noen av prøvetylkene for denne retten. Hadde jeg gjort det, måtte jeg ha skrevet en søknad om å bli fritatt for denne retten, med den begrunnelsen at når terapeuten forvalter et konkret gode, som for eksempel en sykemelding, vil det være ødeleggende for terapeutens nødvendige nøytrale posisjon i overføringsfeltet. Ville denne begrunnelsen bli godtatt? Jeg tillater meg å tvile.

I det hele setter jeg spørsmålsteget ved oppfatningen om at vi styrker vår profesjon ved å bli mest mulig lik legene, selv om det sikkert på mange måter er klokt å følge dem rent fagforeningsmessig. Faglig er det mer profesjonsstyrkende å fremheve den særegne kompetansen vi har: for eksempel det å utøve psykoterapi.

Problemet er at det ikke finnes et språk som kan formidle en viten om hva psykoterapi er, slik at det blir forståelig for våre formelt overordnede. Psykoterapispråket ligger nærmest det litterære og det kulturelle språket. Freud sa at hans kasusstudier skulle leses som noveller. Psykolog Arne Byhre, som jeg hadde gleden og nytten av å gå i egenerapi hos, definerte den terapeutiske relasjonen som «en høyt, kulturelt utviklet, form for sosialt samvær». Det byråkratiske jus- og økonomispråket er sannsynligvis uegnet til å utsi noe vesentlig om psykoterapi. På den annen side er psykoterapi verken noe mystisk eller hemmelig, og det finnes en uendelighet av artikler og bøker om emnet.

Toner flagg

I det jeg hittil har skrevet, har jeg vel tonet flagg når det gjelder hvor jeg står i den pågående terapidebatten i Tidsskriftet. La meg fortsette å kalle min side den psykoanalytisk/psykodynamisk orienterte psykoterapien, mens jeg tillater meg å låne Per Are Løkkes begrep, BIKOAD (behandlingsparadigmene som forankrer sin forståelse i «biologi, kognisjon eller atferd»), for å karakterisere den andre. Etter min oppfatning er disse sidene så vesensforskjellige at det ikke er mulig å forene dem i noe særlig omfang. Jeg er redd slike forsøk vil ende opp i et nokså upresist og uforståelig

språk. At to ulike behandlingsparadigmer eksisterer side om side, er imidlertid uproblematisk, med mindre metodisk pluralisme betraktes som noe uønsket i seg selv. Problemet er at BIKOAD nyter en overveldende større anseelse hos våre formelt overordnede enn min side gjør.

Det jeg derfor håper på, er at alle vi som i dag ivaretar den psykoanalytisk/psykodynamisk orienterte psykoterapien, ikke støtes ytterligere ut i periferien av våre formelt overordnede.

Overlevelsen av denne terapiformen er jeg ikke så engstelig for. Freud sto imot presset både fra kolleger, borgerskapet og kirken. Jeg vet at klientene er glade for at vi er der. Jeg har heller ingen stor tro på at korttids kognitiv atferdsterapi vil bli den mest etterspurte formen for egenerapi.

Takk for utfordringen, Anne Skard!

anders-tho@hotmail.com